

Geologisk set

Fyn og Øerne

En beskrivelse af områder af national geologisk interesse

English summary
Deutsche Zusammenfassung

Fyns Amt

Geografforlaget

Miljøministeriet • Skov- og Naturstyrelsen

133 GULSTAV

En strandsø afspærret af strandvolde. Hatbakker

Lokalitetstype

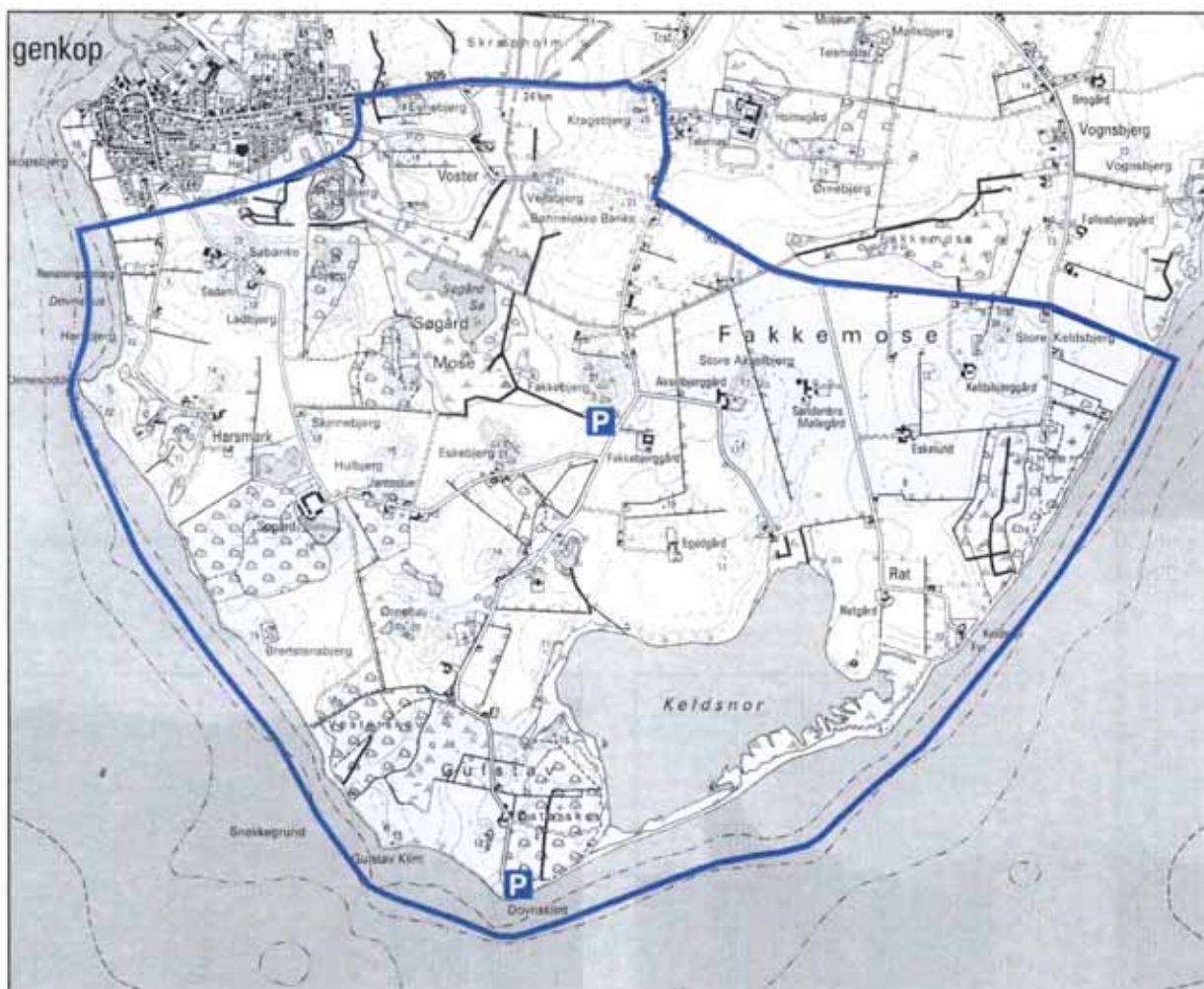
Området, der er Langelands sydligste punkt, er overstrøet med talrige hatbakker. Hatbakkerne langs kysten fra Bagenkop til Dovnsklint danner fremspringende punkter i kystlinien på grund af den uens erosion af bakkerne og det omgivende kystlandskab. Det specielle flade langelandske landskab, der er overstrøet med hatbakker, giver derfor den karakteristiske

kyststrækning med de mange indbugtninger. Fra Dovnsklint til Keldsnor Fyr er strandsøen Keldsnor afspærret af en række stenrige strandvolde.

Der er en parkeringsplads ved Dovnsklint og et udsigtspunkt fra hatbakken Fakkebjerg.

Geologi

I Stenalderen, for 8000 år siden, trængte havet

Figur 133.1. Gulstav, Langelands sydspids. Formindsket fra kort i målestok 1:25.000.

ind gennem Langelandsbæltet, så området omtrent fik sin nuværende fordeling af land og hav. Sandsynligvis var Keldsnor en større bugt, men bølgestrømmene nedbrød kystens fremspringende punkter og aflejrede materialet i krummodder langs Keldsnor. Bugten blev til sidst helt afsnøret fra havet, der blev dannet en strandsø, og uden på krummodderne blev der af bølgestrømmene lagt sten i strandvolde.

I strandsøens lave vand bliver der nu kun aflejret finere ler, og bredderne gror til.

Processen med erosion, transport og aflejring foregår stadig. Det er især bakkerne ved Dovnsklint, Gulstav Klint og Dimesodde, der som fremspringende punkter bliver nedbrudt og giver den karakteristiske bølgede kystlinie. Ved at nedbryde kystens fremspringende punkter og aflejre materialet i kystens indbugtninger

forsøger bølgestrømmene at udligne kysten. Det ses som nævnt ved lukningen af Keldsnor, men også i bugten mellem Gulstav Klint og Dovnsklint, hvor der nu aflejres materiale.

Bakkerne ved Gulstav Klint og Dimesodde er hatbakker, mens Dovnsklint sandsynligvis er et snit i en morænelersbakke. De mange hatbakker er af samme type som de øvrige på Langeland, og deres dannelsesmåde er beskrevet under lokaliteten Midtlangeland (lokalitet 132).

Udnyttelse

Der har tidligere været foretaget ralgravning i strandvoldene ved Keldsnor.

Værdi

Området med klinterne, strandvoldene og det

Figur 133.2. Flyfoto i målestok 1:25.000. Hatbakkerne ligger som fremspringende punkter langs kysten. Imellem dem er der en indbugtning på kystlinien, men bølgestrømmene forsøger til stadighed ved erosion og aflejring at gøre kysten retliniet. Den store øreformede strandsø er Keldsnor, der er afsnøret af stenede strandvolde. På indersiden af strandvoldene er der aflejret mere finkornet materiale. Foto: Kampsax Geoplan (1995).

Figur 133.3. Dovnsklint består overvejende af moræneler. Foto: Gunnar Larsen (2000).

Figur 133.4. Strandvoldene der afsnører Keldsnor består næsten udelukkende af sten i overfladen. Kun stenene bliver tilbage, når bølgerne flytter materiale langs kysten. Foto: Bjørn Wissing (2000).

Figur 133.5. Fra Strandvolden foran Keldsnor kan man se hatbakken Fakkebjerg. Udsigten fra Fakkebjerg giver et smukt overblik over Sydlangelands mange hatbakker. Foto: Bjørn Wissing (2000).

afsnørede Keldsnor har stor forsknings-, undervisnings- og turistmæssig værdi, da det er et fint eksempel på en kyst hvor bølgestrømmene fjerner og aflejrer materiale i et forsøg på at udligne den. Som nævnt under lokalitet 123 er hatbakkerne en sjælden landskabstype.

Beskyttelse

Kystsikring bør undgås i hele området. Hatbakkerne bør friholdes for beplantning, vindmøller, bebyggelse, råstofgravning og lignende.

I 1961 blev der lavet en landskabsfredning af området Gulstav Klint-Dovnsklint og ca. 1/4 af strandvolden ved Keldsnor. Der er offentlig adgang ad en sti til toppen af hatbakken Fakkebjerg.

Hele området er særligt beskyttelsesområde for geologi i Fyns Amts regionplan.

Litteratur

Jørgensen, N.B. (1982): Sedimentologiske undersøgelser af nogle sen-kvartære hatformede bakker. Dansk Geologisk Forening, årsskrift for 1981.

Milthers, K. (1959): Kortbladene Fåborg, Svendborg og Gulstav. Danmarks Geologiske Undersøgelse, 1. række, nr. 21A.

Folder

Sydlangeland. Vandretur i statsskovene nr. 63. Miljø- og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Sydlangeland Kommune.

Mere end 1/3 ejes af Skov- og Naturstyrelsen, især omkring Gulstavskovene, Søgård og Søgårds Mose. Resten er privatejet.